

اثربخشی واقعیت درمانی گروهی بر دو سوگرایی نگرش به جنس مخالف در دانشجویان دختر با نشانیگان ضربه عشق

سارا کریمی^۱، جواد جهان^۲، کامران پورمحمد قوچانی^۳، فاطمه
آزادی^۴، مرتضی علی‌زاده^۵ و یوسف رنجبر سودجانی^{۶*}

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی واقعیت درمانی گروهی بر دو سوگرایی نگرش به جنس مخالف در دانشجویان دختر با نشانیگان ضربه عشق انجام شد. روش پژوهش نیمه‌آزمایشی همراه با پیش‌آزمون-پس‌آزمون و گروه کنترل بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان دختر با نشانیگان ضربه عشق مراجعه‌کننده به مرکز مشاوره دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد در شش‌ماهه اول سال ۱۳۹۷ بودند که از بین آن‌ها ۳۰ نفر به روش نمونه‌گیری هدفمند، به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب و به‌صورت تصادفی در دو گروه آزمایش ۱۵ نفر و کنترل ۱۵ نفر گمارده شدند. گروه آزمایش مشاوره گروهی بر اساس رویکرد واقعیت درمانی گروهی را در ۸ جلسه ۱۲۰ دقیقه‌ای در هر هفته دو جلسه دریافت کردند؛ گروه کنترل در لیست انتظار قرار گرفت. به‌منظور جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه دو سوگرایی نگرش به جنس مخالف گلیک و فیسکه، استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل کوواریانس یک‌راهه در متن مانکوا استفاده شد. نتایج حاصل از تحلیل داده‌های پژوهش نشان داد که با کنترل اثر پیش‌آزمون، بین میانگین نمرات پس‌آزمون گروه‌های آزمایش و کنترل در مؤلفه‌های دو سوگرایی به جنس مخالف (نگرش خصمانه و خیرخواهانه) تفاوت معناداری وجود داشت. با توجه به یافته‌های حاصل از پژوهش می‌توان گفت که واقعیت درمانی گروهی بر کاهش نگرش خصمانه و خیرخواهانه نسبت به جنس مخالف در دانشجویان دختر با نشانیگان ضربه عشق مؤثر بود.

کلید واژه‌ها: جنس مخالف، دانشجویان، ضربه عشق، واقعیت درمانی

۱. کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.

sarakarimi6990@gmail.com

۲. گروه علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه فرهنگیان، کرمانشاه، ایران. javadjahan18@gmail.com

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، مؤسسه آموزش عالی شان‌دیز.

kamranpsychologist063@gmail.com

۴. کارشناس ارشد روانسنجی، دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز. hasti.azadi1367@yahoo.com

۵. کارشناس ارشد روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.

alizadeh.4861@gmail.com

۶. * نویسنده مسئول: باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شهرکرد، شهرکرد، ایران.

yusef137205@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۱-۰۳-۱۳۹۹

تاریخ ارسال: ۱۶-۰۴-۱۳۹۸

DOI:10.22051/psy.2020.27112.1971

https://psychstudies.alzahra.ac.ir/

مقدمه

نیاز به عشق و تعلق، یکی از خصوصیات اصلی بشر است و از اساسی‌ترین نیازهای انسان از کودکی تا پیری است (شولتز، شولتز^۱، ترجمه سیدمحمدی، ۱۳۹۷). عشق حیرت‌انگیزترین هیجانی است که انسان می‌تواند تجربه کند؛ اما در عین حال، می‌تواند دردناک‌ترین هیجانی باشد که تجربه می‌شود. از دست دادن رابطه عشقی در دوره جوانی، یکی از ضربه‌های بزرگ است که می‌تواند برای افراد اتفاق بیفتد (مویتا و ویسر^۲، ۲۰۱۸).

نشانه‌گان ضربه عشق^۳، مجموعه علائم و نشانه‌های شدیدی است که پس از فروپاشی یک رابطه رمانتیک بروز می‌کند، و عملکرد فرد را در زمینه‌های متعدد (تحصیلی، اجتماعی و حرفه‌ای) مختل می‌کند، واکنش‌های غیر انطباقی به دنبال دارد و مدت زمان زیادی این نشانه‌ها باقی می‌مانند (رجبی و علیمرادی، ۱۳۹۷). این فروپاشی، آن‌قدر قدرتمند است که افسردگی و خشم، احساس ناامنی عمیق، احساس درماندگی، گناه، هراس، ناامیدی، بدبینی، آسیب‌پذیری، از دست دادن تمرکز، امیدواری، انگیزه و انرژی، نشانه‌های جسمانی مثل سردرد و بی‌نظمی خواب، بی‌اشتهایی یا پرخوری، تغییراتی در میل جنسی، بی‌حوصلگی و خستگی، کندی کلامی - حرکتی تولید می‌کند (دل‌پالاسیوگونزالس، کلارک و اوسیلوان^۴، ۲۰۱۷). روسه^۵ (۱۹۹۹) برای اولین بار نشانه‌گان ضربه عشق^۶ را معرفی کرد. این نشانه‌گان دارای چهار ویژگی کلیدی شامل برانگیختگی^۷، اجتناب^۸، یادآوری خودکار^۹ و کرختی هیجانی^{۱۰} هستند (آستین^{۱۱}، ۲۰۱۹). برانگیختگی با علائم هیجانی و عاطفی اضطراب مانند: احساس نگرانی، بی‌قراری و انتظار بدترین رویداد و حتی در مواردی بیش برانگیختگی، مشکل در خواب همراه است. اجتناب به

-
1. Schultz and Sydney
 2. Moita and Wieser
 3. love trauma syndrome
 4. Del Palacio-González, Clark and O'Sullivan
 5. Rosse
 6. love trauma syndrome
 7. arousal
 8. avoidance
 9. automatic reminder
 10. emotional anaesthesia
 11. Austin

معنای کوششی در جهت فرار از رویارویی با هر نشانه‌ای است که شکست عشقی را تداعی می‌کند. یادآوری خودآیند، در برگیرنده افکار و خاطراتی است که می‌تواند به احساس‌ها و آشفتگی‌های ناخوشایندی منتهی شود. کرختی هیجانی، به کاهش توانایی بعضی افراد در تجربه آتی احساس عشق پس از رخداد نشانگان شکست عشقی اطلاق می‌شود (رجبی، جوکار و علیمرادی، ۱۳۹۷). برخی از مطالعات (وادل^۱، ۲۰۱۸؛ هاموند و اورال^۲، ۲۰۱۶) از جمله عوامل اثرگذار در این زمینه را، نگرش فرد نسبت به جنس مقابل^۳ دانسته‌اند.

جنسیت‌گرایی به عنوان نگرش‌ها، باورها، رفتارها و اعمال سازمانی، نهادی و فرهنگی افراد است که ارزیابی‌های منفی افراد بر اساس جنس را منعکس می‌کند یا از موقعیت نابرابر زنان و مردان حمایت می‌کند و اغلب علیه زنان سوگیری دارد (رامک، قایمی و سنگانی، ۱۳۹۶). جنسیت‌گرایی به عنوان یک واکنش خصمانه نسبت به زنان مفهوم‌سازی شده است. این دیدگاه یک جنبه مهم را نادیده می‌گیرد: احساسات ذهنی مثبت نسبت به زنان که اغلب با بیزاری یک جنسیت‌گرا همراه می‌شود. جنسیت‌گرایی به عنوان یک سازه چندبعدی در نظر گرفته می‌شود. که دو نوع نگرش جنسیت‌گرایی خصمانه و هواخواهانه را در بر می‌گیرد (احمدیان هریس و کیانی، ۱۳۹۶). جنسیت‌گرایی خصمانه کمتر نیازمند توضیح است. منظور آن جنبه‌هایی از جنسیت‌گرایی است که با تعریف قدیمی آلپورت^۴ (۱۹۵۴) از پیش داوری مطابقت دارد. جنسیت‌گرایی هواخواهانه به عنوان نوعی نگرش‌های مرتبط با هم نسبت به زنان تعریف می‌شود که فرد جنسیت‌گرا با تصورات قالبی و نقش‌های محدود شده به زنان می‌نگرد. اما در زمینه احساس ذهنی مثبت (برای ادراک کننده) و همچنین تمایل به ایجاد رفتارهای اجتماع پسند (کمک کردن) یا در صدد کسب صمیمیت (برای نمونه خود افشایی) است (به نقل از احمدیان هریس و کیانی، ۱۳۹۶). نتایج مطالعه احمدیان هریس و کیانی (۱۳۹۶) بیان‌کننده آن است که دانش‌آموزان با نگرش هواخانه و خصمانه به جنس مخالف، از منابع مختلف (خانواده، دوستان و دیگران) حمایت کمتری دریافت می‌کنند.

-
1. Waddell
 2. Hammond and Overall
 3. attitude towards the opposite genus
 4. Allport

در این رابطه، واقعیت‌درمانی^۱ برای کاهش نشانگان ضربه عشق و افزایش عملکرد کلی افراد شکست‌خورده عاطفی نتایج قابل‌قبولی را نشان داده است (توسلی، آقامحمدیان شعرباف، سپهری شاملو و شهسواری، ۱۳۹۷). واقعیت‌درمانی کمک می‌کند تا بیاموزیم چه دیگران دوستان داشته باشند یا نداشته باشند؛ برای اینکه احساس ارزشمندی کنیم؛ باید رفتاری مثبت، خوشایند و مطابق با معیارهای پذیرفته شده از خود نشان دهیم. برای احساس ارزشمندی باید یاد بگیریم هنگامیکه رفتارمان نادرست است؛ خود را ارزیابی کنیم و هنگامی که رفتارهایمان درست است؛ به خود افتخار کنیم (یائو، چن، شان و هارو^۲، ۲۰۱۷). از نظر گلاسر^۳ (۲۰۱۳) افرادی که در مرادده عشق ناکام هستند، رفتار خود را ارزیابی نمی‌کنند و انتظار ارزیابی رفتارشان توسط دیگران را نیز ندارند و به دنبال بهبود رفتار خودشان نیز نیستند؛ از این‌رو، نیاز به ارزشمند بودن عشقی نیز در آن‌ها برآورد نخواهد شد و دچار رنج در مرادده خواهند شد. این درحالی است که در واقعیت‌درمانی، اخلاقیات، معیارها و ارزش‌ها، شرط لازم و اساسی برای برآورده شدن نیاز مربوط به احساس ارزشمندی است که مجموع این عوامل می‌توانند در بهبود مرادده عشقی و پذیرش واقعیات موجود و عدم اجتناب از آن‌ها مؤثر باشند (هاروی و میلر^۴، ۲۰۱۶). نتایج پژوهش‌های مختلف نشان داده‌اند که واقعیت‌درمانی مداخله‌ای مؤثر برای افرادی است که نمی‌توانند سوگ عشق را حل و فصل کنند (یائو و همکاران، ۲۰۱۷؛ هاروی و میلر، ۲۰۱۶؛ فتح‌الله‌زاده، میرصیفی‌فرد، کاظمی، سعادت‌ی و همکاران، ۱۳۹۶). شریعتی‌پور، برآبادی و حیدرنیا (۱۳۹۸) ضمن مطالعه‌ای نشان دادند که واقعیت‌درمانی گروهی بر افزایش امیدواری، خوش‌بینی، خودکارآمدی و تاب‌آوری دختران مؤثر بود. همچنین، نتایج مطالعات نشان‌دهنده اثربخشی واقعیت‌درمانی بر کاهش تعارضات (میرزانی، نیکنام شریبانی و حیاتی، ۱۳۹۷)؛ بهبود نشانگان ضربه عشق (توسلی و همکاران، ۱۳۹۷)؛ افزایش عزت‌نفس (سرابی، پرویزی، کاکابرایی، بابایی گرمخانی و همکاران، ۱۳۹۸) و کیفیت زندگی (مشیریان فراچی، مشیریان فراچی، آقامحمدیان شعرباف و سپهری شاملو، ۱۳۹۶) بوده است.

بسیاری از افرادی که دچار شکست عشقی می‌شوند، به آسانی دچار ناامیدی، افسردگی و

-
1. Reality Therapy
 2. Yao, Chen, Li and Har
 3. Glasser
 4. Harvey and Miller

اضطراب می‌شوند که این در نتیجه عدم شناخت درست نیازهای خود، عدم تلاش مؤثر با توجه به واقعیت‌های دنیای پیرامون برای رفع نیازها و عدم انطباق درست و مؤثر با درد هیجانی خودشان است. در این شرایط زندگی آگاهانه، پذیرش موقعیت خود، کسب اطلاعات و دستیابی به هویت موفق نقش مؤثری در کاهش اثرهای زیان‌بار روانی - روانی و به دنبال آن کنترل درست زندگی دارد (کمپل^۱، ۲۰۱۷). از این رو، در پژوهش حاضر با توجه به اینکه مفاهیم اصلی واقعیت درمانی یکی از عوامل مؤثر در بازگرداندن سلامت روان و بهبود نگرش به جنس مخالف در افراد دچار نشانگان ضربه عشق است؛ محققان بر آن شدند تا به بررسی اثربخشی واقعیت درمانی گروهی بر دو سوگرایی نگرش به جنس مخالف در دانشجویان دختر با نشانگان ضربه عشق اقدام کنند.

در این پژوهش فرضیه زیر بررسی شد:

واقعیت درمانی گروهی بر کاهش دو سوگرایی نگرش به جنس مخالف و مؤلفه‌های (نگرش خصمانه و خیرخواهانه) در بین دانشجویان دختر با نشانگان ضربه عشق، اثربخش است.

روش

روش پژوهش نیمه‌آزمایشی همراه با پیش‌آزمون - پس‌آزمون و گروه کنترل بود. جامعه آماری پژوهش شامل همه دانشجویان دختر با نشانگان ضربه عشق مراجعه کننده به مرکز مشاوره دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد در شش ماهه اول سال ۱۳۹۷ بودند که تعداد آن‌ها ۵۶ نفر برآورد شد. به منظور انتخاب نمونه پژوهش پس از هماهنگی با مسئول مرکز، ابتدا پرسشنامه نشانگان ضربه عشق روسه (۱۹۹۱) در بین آن‌ها توزیع و تعداد ۳۹ نفر را که در این پرسشنامه نمرات بالاتری نسبت به بقیه کسب کردند، به جلسه مشاوره به منظور ارزیابی واجد شرایط بودن شرکت در پژوهش با استفاده از ملاک‌های ورود و خروج دعوت شدند. سپس، به روش نمونه‌گیری هدفمند، تعداد ۳۰ نفر از آن‌ها به عنوان نمونه پژوهش انتخاب و به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش (۱۵ نفر) و کنترل (۱۵ نفر) گمارده شدند. ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بودند از: دامنه سنی بین ۳۰ - ۳۵، عدم ابتلا به هرگونه اختلال

روان‌پریشی (به تشخیص روان‌شناس پژوهش)، گذشتن حداقل ۳ ماه از اتمام رابطه، توافقی نبودن فروپاشی رابطه، برقراری رابطه با هدف ازدواج، تمایل به شرکت در پژوهش. ملاک‌های خروج شامل داشتن افکار یا طرح جدی اقدام به خودکشی نیازمند به مداخله در بحران، عدم تمایل به ادامه پژوهش و غیبت بیش از دو جلسه بود.

ابزارهای پژوهش عبارت بودند از:

پرسشنامه نشانگان ضربه عشق^۱ (LTI): این پرسشنامه را روسه (۱۹۹۱) تهیه کرده و از ۱۰ گویه ۴ گزینه‌ای تشکیل شده و نقطه برش آن ۲۰ است؛ و میزان آشفتگی جسمی، هیجانی، شناختی و رفتاری را ارزیابی می‌کند. در نمره‌گذاری گزینه‌های هر گویه، به ترتیب نمره (۳-۰) می‌گیرند، تنها گویه‌های ۱ و ۲ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. بعد از امتیازدهی، جمع نمرها به عنوان وضعیتی از نشانگان ضربه عشق در نظر گرفته می‌شود. اگر نمره بین ۲۰ - ۳۰ باشد به معنای تجربه جدی نشانگان ضربه عشق است. نمره بین ۱۰ - ۱۹ بیان‌کننده وجود نشانگان ضربه عشقی در حد قابل تحمل تری است. نمره بین (۰ تا ۱۰) نشان می‌دهد که نشانگان ضربه عشقی کاملاً در سطح قابل تحمل و کنترل شدنی است و به طور جدی زندگی را تخریب نمی‌کند. در پژوهش دهقانی (۱۳۸۹) همسانی درونی ۰/۸۱ و پایایی با روش بازآزمایی برابر با ۰/۸۳ به دست آمد. در این پژوهش به منظور بررسی همسانی درونی ابزار از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که میزان آن ۰/۸۲ به دست آمد (از این ابزار جهت غربالگری استفاده شد).

پرسشنامه دو سوگرایی نگرش به جنس مخالف^۲ (ASI): این پرسشنامه را گلیک و فیسکه^۳ (۱۹۹۶) با ۲۲ گویه و سه عامل (نگرش خصمانه، نگرش خیرخواهانه و نگرش دوسوگرایانه) طراحی کرده‌اند که در طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای (از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم)، نمره‌گذاری می‌شود. ۱۱ گویه این پرسشنامه مربوط به نگرش خصمانه و ۱۱ گویه آن مربوط به نگرش خیرخواهانه است و نگرش دوسوگرایانه شامل ترکیبی از نمرات دو عامل بالا است. در پژوهش سروقد (۱۳۹۲) که به هنجاریابی این پرسشنامه اقدام کرده است، تعداد

-
1. Love Trauma Inventory Questionnaire (LTI)
 2. Ambivalent Sexism Inventory Questionnaire (ASI)
 3. Glick and Fiske

اثربخشی واقعیت درمانی گروهی بر دو سوگرایی نگرش به جنس مخالف در ۱۴۷

گویه‌ها از ۲۲ به ۱۹ گویه کاهش یافت و ۳ گویه به دلیل بار عاملی کمتر از ۰/۳۰ از پرسشنامه حذف شد. در تحقیق گلیک و فیسکه (۱۹۹۶) مقدار پایایی با روش بازآزمایی به ترتیب برابر با ۰/۸۶ و ۰/۸۹ و از طریق آلفای کرونباخ ۰/۹۲ و ۰/۹۵ به دست آمد. در این پژوهش به منظور بررسی همسانی درونی ابزار از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که میزان آن برای نگرش خصمانه ۰/۷۸، نگرش خیرخواهانه ۰/۷۹ و کل پرسشنامه ۰/۸۰ به دست آمد.

پس از اجرای پیش‌آزمون، افراد گروه آزمایش، مشاوره گروهی براساس رویکرد واقعیت درمانی گلاسر (۱۹۹۶) را در ۸ جلسه ۱۲۰ دقیقه‌ای به شرح جدول (۱)، در هر هفته ۲ جلسه به صورت گروهی دریافت کردند؛ گروه کنترل در لیست انتظار قرار گرفت. برنامه درمانی با توجه به مشکلات دانشجویان دختر با نشانگان ضربه عشق از نظر محتوای بعضی از جلسات و تکالیف خانگی متناسب‌سازی شد. به دلیل عدم همکاری برخی از مسئولان ذی‌صلاح، جا به جایی شرکت‌کنندگان به مراکز دیگر و تغییر شرایط و موقعیت شرکت‌کنندگان، امکان اجرای مرحله پیگیری فراهم نشد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل کوواریانس یک‌راهه در متن مانکوا به کمک نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ استفاده شد.

جدول ۱: خلاصه محتوای جلسات

جلسه	هدف	محتوا	تغییر رفتار مورد انتظار	تکالیف خانگی
۱	معارفه و آشنایی اعضای گروه با درمان و قوانین گروهی	معارفه و آشنایی، بیان اهداف خود از شرکت در پژوهش، با مفهوم واقعیت درمانی. در ابتدای هر جلسه تکالیف جلسات قبلی بررسی شد.	ایجاد آمادگی برای تغییر	پادداشت شدت آرزوی زندگی و اهمیت آن‌ها در یک پیوستار ۱- ۱۰۰
۲	توضیح مفهوم شکست عشقی و روند سوگواری	بیان اینکه سوگ مجموعه‌ای از احساسات، افکار و رفتارهایی است که در فرد هنگام مواجهه با فقدان یا تهدید به فقدان حاصل می‌شود.	کشف منشأ افکار و احساسات ناخوشایند	پادداشت افکار و احساسات.
۳	آشنایی اعضا با نیازهای اساسی و مؤثر در زندگی واقعی	بحث درباره ۵ نیاز بنیادین (بقا، عشق و تعلق خاطر، آزادی، پیشرفت و تفریح).	کسب تصویری روشن از خود و اهدافشان	رابطه عاطفی از دست رفته‌شان کدامیک از نیازهای بنیادین را برای آن‌ها تأمین می‌کرده است؟
۴	آشنایی اعضا با تأثیر نیازهای اساسی در زندگی	آگاهی از توانمندی‌های خود، کسب واقع‌بینی در مورد جهان، آشنایی با شدت نیازهای بنیادین خود.	افزایش انعطاف‌پذیری نسبت به وقایع بی‌رامون	پادداشت اینکه در حال حاضر از چه طریقی نیاز به دوست داشتن و دوست داشته شدن را در وجود خود برآورده می‌کنند؟
۵	آشنایی با مفهوم رفتار کلی	کنترل و تغییر رفتار با تأکید بر چهار مؤلفه اصلی واقعیت درمانی (عمل، فکر، احساس و نشانه‌های جسمانی)، آموزش ماشین رفتار در انسان.	کنترل رفتار و احساسات	انجام تکلیف جلسه قبل.
۶	آشنایی با اضطراب از دیدگاه واقعیت درمانی	تعریف مفهوم دنیای کیفی، اضطراب، خشم و افسردگی از دیدگاه نظریه انتخاب.	کاهش برانگیختگی	آیا رابطه‌ای که درگیر آن بوده‌اند آن‌ها را به جایی که دوست داشتند؛ می‌برد؟ اگر چیزی را که می‌خواستند در رابطه به دست نمی‌آوردند؛ چه پیش می‌آمد؟
۷	آشنایی اعضا با شیوه تعهد نسبت به انجام دادن و عمل کردن	تعریف مفهوم مسئولیت‌پذیری، برنامه‌ریزی برای رفتار مسئولانه، تعریف احساس کفایت و ارزشمندی.	ایجاد حس ارزشمندی، محبت واقعی و کسب هویت موفق.	پاسخ به چهار سؤال: ۱. چه می‌خواهند؟ ۲. رفتارشان آن‌ها را به کجا می‌برد؟ ۳. آیا آن‌ها را به خواسته‌یشان نزدیک می‌کند؟ ۴. آیا رفتارهای فعلی آن‌ها مطلوب است؟
۸	جمع‌بندی و اجرای پس‌آزمون	جمع‌بندی و مرور مطالب پیشین، توضیح مفهوم کنترل درونی و بیرونی توضیح داده شد. سپس، پایان جلسات اعلام و پس‌آزمون اخذ شد.	کاهش دو سوگرایی به جنس مخالف	تمرین تمام تکنیک‌های مؤثر

یافته‌ها

بررسی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان در پژوهش نشان داد که از بین ۳۰ نفر، ۲۲ نفر در دامنه سنی ۳۰-۳۳ و ۸ نفر در دامنه سنی ۳۵-۳۴، قرار داشتند. سطح تحصیلات ۱۸ نفر مقطع کارشناسی ارشد (۶۰ درصد) و ۱۲ نفر مقطع کارشناسی (۴۰ درصد)، بود. هر دو گروه از نظر سن و تحصیلات هم‌تاسازی شدند. در جدول (۲)، میانگین و انحراف استاندارد نمرات شرکت‌کنندگان گروه‌های آزمایش و کنترل در متغیر دو سوگرایی نگرش به جنس مخالف به تفکیک پیش‌آزمون و پس‌آزمون، ارائه شد. قبل از ارائه نتایج تحلیل آزمون کواریانس، پیش‌فرض‌های آزمون‌های پارامتریک سنجیده شد. نتایج آزمون نرمال بودن کلموگروف-اسمیرنوف مؤلفه‌های متغیرها وابسته پژوهش شامل: نگرش خصمانه و نگرش خیرخواهانه، نشان داد که توزیع نرمال است ($P > 0/05$). آزمون لون برای بررسی تساوی واریانس گروه‌ها در مؤلفه‌های متغیر وابسته پژوهش نشان داد که سطح معناداری به دست آمده بزرگ‌تر از $0/05$ است. بنابراین گروه‌های آزمایش و کنترل از نظر پراکندگی نمرات این مؤلفه‌ها در مرحله پیش‌آزمون یکسان هستند.

جدول ۲: میانگین و انحراف استاندارد نمره‌های مؤلفه‌های دو سوگرایی نگرش به جنس مخالف در دو گروه و نرمالیت متغیرها

مؤلفه‌ها	گروه	آزمایش		کنترل		کلموگروف-اسمیرنوف	معنی‌داری	P	معنی‌داری
		میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد				
نگرش خصمانه	پیش‌آزمون	۲۵/۳۳	۴/۸۲	۲۵/۰۵	۳/۷۰	۰/۲۰	۰/۰۴	۰/۸۲	۰/۲۰
	پس‌آزمون	۱۹/۸۰	۳/۷۰	۲۵/۳۶	۴/۵۵	۰/۲۰	۰/۰۱	۰/۹۱	۰/۲۰
نگرش خیرخواهانه	پیش‌آزمون	۲۴/۲۱	۳/۰۷	۲۵/۴۰	۳/۰۱	۰/۱۸	۱/۷۹	۰/۱۸	۰/۱۸
	پس‌آزمون	۲۰/۳۳	۳/۰۴	۲۶/۲۲	۴/۰۰	۰/۲۰	۱/۹۰	۰/۱۷	۰/۲۰
نگرش دوسوگرایانه به جنس مخالف	پیش‌آزمون	۴۹/۵۴	۶/۷۷	۵۰/۴۵	۶/۹۹	۰/۱۷	۰/۱۸	۰/۶۷	۰/۱۷
	پس‌آزمون	۴۰/۱۳	۵/۳۳	۵۱/۵۸	۷/۳۹	۰/۲۰	۱/۵۲	۰/۲۲	۰/۲۰

نتایج آزمون فرض همگنی شیب رگرسیون نشان داد، داده‌ها از فرضیه همگنی شیب رگرسیون

در سطح ($P > 0/05$) پشتیبانی می‌کنند. همچنین، با توجه به نتایج تحلیل کوواریانس چندمتغیری جدول (۳)، امکان خطای نوع دوم وجود نداشته است و محقق مجاز است تا از آزمون تحلیل کوواریانس استفاده کند.

جدول ۳: تحلیل کوواریانس چندمتغیره برای بررسی اثر گروه بر دو سوگرایی نگرش به جنس مخالف

متغیر	آزمون	ارزش F	درجه آزادی فرضیه	درجه آزادی خطا	معناداری	اندازه اثر
اثر پیلایی	۰/۶۵	۵/۴۵	۳	۲۱	۰/۰۰۱	۰/۷۶
لامبدای ویلکز	۰/۱۲	۵/۴۵	۳	۲۱	۰/۰۰۱	۰/۷۶
دو سوگرایی نگرش اثر هتلینگ	۲/۲۱	۵/۴۵	۳	۲۱	۰/۰۰۱	۰/۷۶
به جنس مخالف بزرگ‌ترین ریشه‌روی	۲/۲۱	۵/۴۵	۳	۲۱	۰/۰۰۱	۰/۷۶

نتایج جدول (۴) نشان می‌دهد که بین دو گروه در مؤلفه‌های نگرش خصمانه، نگرش خیرخواهانه و نگرش دو سوگرایی به جنس مخالف، در مرحله پس‌آزمون تفاوت معناداری وجود داشت ($p < 0/001$).

جدول ۴: تحلیل کوواریانس یک‌راهه در متن مانکوا بر روی نمرات پس‌آزمون دو سوگرایی نسبت به جنس مخالف با کنترل اثر پیش‌آزمون

متغیر	مجموع مجذورات آزادی	درجه آزادی	F	معناداری	توان آماری	اندازه اثر
نگرش خصمانه	۳۴۸۱/۹۹	۱	۷۹/۴۹	۰/۰۰۱	۱/۰۰	۰/۷۵
نگرش خیرخواهانه	۱۳۷۲/۷۶	۱	۸۳/۷۴	۰/۰۰۱	۱/۰۰	۰/۸۲
نگرش دو سوگرایی به جنس مخالف	۹۸۵۶/۷۷	۱	۱۰۶/۸۳	۰/۰۰۱	۱/۰۰	۰/۸۳

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف بررسی اثربخشی واقعیت درمانی گروهی بر دو سوگرایی نگرش به جنس مخالف در دانشجویان دختر با نشانگان ضربه عشق انجام شد.

نتایج پژوهش نشان داد که واقعیت درمانی گروهی بر کاهش نگرش خصمانه و خیرخواهانه نسبت به جنس مخالف در دانشجویان دختر با نشانگان ضربه عشق تأثیر معناداری دارد. این یافته همسو با نتایج مطالعات سرابی و همکاران (۱۳۹۸)؛ شریعتی پور و همکاران (۱۳۹۸)؛ توسلی و همکاران (۱۳۹۷)؛ فتح‌الله‌زاده و همکاران (۱۳۹۶)؛ مشیریان فراحی و همکاران (۱۳۹۶)؛ یائو و همکاران (۲۰۱۷)؛ هاروی و میلر (۲۰۱۶) و گلاسر (۲۰۱۳)، در زمینه اثربخشی واقعیت درمانی بر بهبود نشانگان ضربه عشق، عملکرد کلی افراد شکست خورده عاطفی، کیفیت زندگی، افزایش خوش‌بینی و امید به زندگی، است.

در تبیین این یافته می‌توان گفت که چون در واقعیت درمانی روابط بین‌فردی یکی از اساسی‌ترین مفاهیم است؛ به افراد می‌آموزد که انسان‌هایی که برای افراد مهم هستند؛ یک کمبود را با رفتنشان در زندگی فرد ایجاد می‌کنند و این واقعیت را باید بپذیرند که با آن کنار بیایند (گلاسر، ۲۰۱۳). از این رو، آموزش آن به افراد شکست خورده عشقی باعث می‌شود افکار آن‌ها تحت کنترل خودشان درآید و به آن‌ها کمک شود تا از باورهای بی‌چون و چرا رها شوند که آن‌ها را بی‌ارزش می‌کند. واقعیت درمانی این افراد را قادر می‌کند تا به افکار و احساسات دردناک خود توجه کنند و آن‌ها را همان‌طوری که هستند بدون سرکوب یا اجتناب ببینند و بپذیرند. همچنین، داشتن این عقیده که شکست جزء لاینفک زندگی و بخشی از طبیعت انسان است؛ آن‌ها را در برابر صدمه‌های ناشی از شکست عشقی بیشتر محفوظ نگه می‌دارد (توسلی و همکاران، ۱۳۹۷).

در پژوهش‌های مختلف نشان داده شده است که آموزش واقعیت درمانی بر متغیرهایی نظیر اضطراب، افسردگی، استرس، سلامتی، سازگاری و کاهش مشکلات رفتاری افراد مؤثر بوده است (یائو و همکاران، ۲۰۱۷؛ شریعتی پور و همکاران، ۱۳۹۸). این یافته‌ها را می‌توان چنین تبیین کرد که فرد در این درمان به‌طور هدایت شده با سوگ مواجه و هم‌زمان به وی در شناسایی و پذیرش عواطف بازمانده کمک می‌شود. چون رویکرد واقعیت درمانی بر بازسازی

شناخت‌ها و عواطف متمرکز است؛ می‌توان نتیجه گرفت که فرایند سوگ و حل و فصل آن، به‌طور قطع با تأثیر طولانی مدت همراه خواهد بود. شاید بهترین دلیل برای تبیین ثبات چنین تغییراتی در طی زمان را بتوان به اهمیت تحلیل سوگ مرتبط دانست. همان‌طور که پیشتر گفته شد؛ سوگ ما را به هسته خودمان بر می‌گرداند؛ بنابراین، تحلیل تجربه فقدان را می‌توان بازفراخوانی هدایت شده و قابل تحمل فرایند جدایی - تفرد تلقی کرد (توسلی و همکاران، ۱۳۹۷). از این‌رو، درمان‌گر به مراجع کمک می‌کند تا به عمق احساسات خود پی ببرد. این روش درمانی با ایجاد انعطاف در بایدها تحت شرایط پرفشار به تعدیل و قضاوت واقع‌بینانه منجر می‌شود، به‌نحوی که فرد را از حالت گزینش شخصی و استنباط‌های شخصی خارج و او را نسبت به محیط منعطف‌تر می‌کند، از این‌رو، فرد کم‌تر رویدادها و حوادث زندگی را دائمی پنداشته و نسبت به ایجاد نگرشی منطقی نسبت به محیط پیرامون و قایع تلاش می‌کند و می‌تواند فصلی نو در مسیر زندگی خود با توجه به باورها و اهداف تصحیح شده برگزیند.

از سویی دیگر، یکی از موارد مهم در واکنش‌های ناسازگارانه شناختی ناشی از شکست عشقی، تحریف شناختی است (دل‌پالسیوگونزالس و همکاران، ۲۰۱۷). در این پژوهش، برخی شرکت‌کنندگان هنگام نتیجه‌گیری از تجربیات خود دست به تحریفات شناختی می‌زدند، که استفاده از این قواعد باعث می‌شد تا آن‌ها به رخداد‌های گذشته و حال، معنی منفی دهند و درباره آینده پیش‌بینی‌های ملال‌آور کنند. مراجعان در جریان واقعیت درمانی گروهی آموختند تا با کنترل فکر، عمل و احساس دست به بازنمایی‌های شناختی بزنند و حوادث گذشته، حال و آینده را وقایعی ببینند که مداوم می‌آیند و می‌روند و تنها با پذیرفتن این رخدادها و داشتن تصویر روشنی از اهدافشان می‌توانند به یک هویت موفق دست یابند؛ که در برابر وقایع ناخوشایند کمتر احساس خودارزشمندی و کفایت خود را از دست می‌دهد. بنابراین، با تغییر افکار و رفتار مراجعان، شکست عشقی را نیز بخشی از این وقایع قلمداد می‌کردند که بایست در برابر آن بتوانند با پذیرش واقعیت، استفاده از کنترل درونی، احساس کفایت و خودارزشمندی بایستند، تسلیم نشوند، به دنبال مقصر در محیط پیرامونشان نباشند و مسئولیت‌پذیر شوند.

این پژوهش همچون سایر پژوهش‌ها با محدودیت‌هایی مواجه بود، از جمله اینکه این پژوهش بر روی دانشجویان دختر انجام شده است، لذا نتایج به‌دست آمده به دانشجویان پسر

اثربخشی واقعیت درمانی گروهی بر دو سوگرایی نگرش به جنس مخالف در ... ۱۵۳

تعمیم‌پذیر نیست. همچنین، می‌توان به عدم مرحله پیگیری اشاره کرد. در مجموع، پیشنهاد می‌شود تا مشاوران و روان‌درمان‌گران از نتایج واقعیت درمانی گروهی به‌عنوان مداخله‌ای مؤثر در جهت کاهش دوسوگرایی نسبت به جنس مخالف در افراد با نشانگان ضربه عشق، بهره ببرند.

تقدیر و تشکر

از همه دانشجویان دختری که به عنوان شرکت‌کننده ما را در اجرای این پژوهش کمک کردند، کمال قدردانی به عمل می‌آید.

منابع

- احمدیان هریس، عذرا و کیانی، قمر (۱۳۹۶). رابطه حمایت اجتماعی و عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه: نقش میانجی دوسوگرایی نگرش به جنس مخالف. *دوفصلنامه روان‌شناسی معاصر*، ۱۲ (ویژه نامه): ۱۱۷-۱۱۳.
- توسلی، زهرا، آقامحمدیان شعرباف، حمیدرضا، سپهری شاملو، زهره و شهبسواری، مجید (۱۳۹۷). اثربخشی واقعیت درمانی گروهی بر نشانگان ضربه عشق و عملکرد کلی افراد شکست خورده عاطفی. *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*، ۱۲(۱): ۱۰۲-۸۳.
- دهقانی، محمود (۱۳۸۹). *کارایی روان‌درمانی کوتاه‌مدت تعدیل‌کننده اضطراب بر نشانگان ضربه عشق*. پایان‌نامه چاپ نشده دکتری رشته روان‌شناسی بالینی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تهران.
- رامک، ناهید، قایمی، مریم و سنگانی، علیرضا (۱۳۹۶). بررسی سبک‌های پوشش، مهارت‌های ارتباطی و نگرش به جنس مخالف دختران مجرد. *اولین کنفرانس بین‌المللی فرهنگ، آسیب‌شناسی روانی و تربیت*، تهران، دانشگاه الزهرا.
- رجبی، سوران و علیمزادی، خدیجه (۱۳۹۷). بررسی اثربخشی درمان شناختی-رفتاری بر وضوح خودپنداره، افسردگی، اضطراب و استرس و عزت نفس در دانشجویان دارای نشانگان ضربه عشق. *فصلنامه مطالعات روان‌شناختی*، ۱۴(۳): ۱۴۷-۱۳۱.
- رجبی، سوران، جوکار، مهناز و علیمزادی، خدیجه (۱۳۹۷). اثربخشی درمان شناختی-رفتاری گروهی متمرکز بر آسیب در کاهش نشانگان ضربه عشق در دانشجویان. *دوفصلنامه مشاوره کاربردی*، ۸(۱): ۹۶-۷۹.

- سرابی، پیام، پرویزی، فردین، کاکابرابی، کیوان، بابایی گرمخانی، محسن و کله‌ری، نسرين (۱۳۹۸). اثربخشی واقعیت‌درمانی بر عزت‌نفس زوج‌های سالمند مبتلا به افسردگی. *ماهنامه رویش روان‌شناسی*، ۸(۲): ۲۱۰-۲۰۳.
- سروقد، سیروس (۱۳۹۲). بررسی اعتبار و پایایی پرسشنامه دوسوگرایی نگرش به جنس مخالف در بین دانشجویان منطقه یک دانشگاه آزاد اسلامی. *مجله روش‌ها و مدل‌های روان‌شناختی*، ۱۲(۳): ۲۷-۱۱.
- شریعتی‌پور، سارا، برآبادی، حسین احمد و حیدرنیا، احمد (۱۳۹۸). اثربخشی واقعیت‌درمانی گروهی مبتنی بر تئوری انتخاب بر سرمایه روان‌شناختی دختران نوجوان بی‌سرپرست. *فصلنامه پژوهش‌های مشاوره*، ۱۸(۷۱): ۵۹-۳۶.
- شولتز، دوان و شولتز، آلن (۱۳۹۷). *نظریه‌های شخصیت* (سال چاپ کتاب به زبان اصلی، ۲۰۱۳)، ترجمه سیدمحمدی، یحیی. تهران: انتشارات ویرایش.
- فتح‌الله‌زاده، نوشین، میرصیفی فرد، لیلاالسادات، کاظمی، مهناز، سعادت، نادره و نوابی نژاد، شکوه (۱۳۹۶). اثربخشی غنی‌سازی زندگی زناشویی بر اساس نظریه انتخاب بر کیفیت روابط زناشویی و صمیمیت زوج‌ها. *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*، ۱۱(۳): ۳۷۲-۳۵۳.
- مشیریان فراچی، سیده مریم، مشیریان فراچی، سید محمد مهدی، آقا محمدیان شعریاف، حمیدرضا و سپهری شاملو، زهره (۱۳۹۶). اثربخشی واقعیت‌درمانی به شیوه گروهی مبتنی بر تئوری انتخاب بر کیفیت زندگی افراد پرخاشگر. *مجله روان‌پرستاری*، ۱۵(۱): ۵۳-۴۷.
- میرزانی، زهرا، نیک‌نام شریبانی، الهه و حیاتی، مژگان (۱۳۹۷). اثربخشی واقعیت‌درمانی مبتنی بر نظریه انتخاب بر افزایش رضایت زناشویی و عزت‌نفس جنسی و کاهش تعارضات زناشویی زنان متقاضی طلاق. *مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری*، ۳(۲۱): ۸۱-۶۱.
- Ahmadian Harris, A. and Kiani, Q. (2017). The relationship between social support and academic performance in secondary school girl students: The mediating role of ambiguity in attitude toward the opposite sex. *Journal of Contemporary Psychology*, 12(Special Letter): 117-113. (Text in Persian).
- Austin, D. E. (2019). Benevolent and hostile sexism differentially predicted by facets of right-wing authoritarianism and social dominance orientation. *Journal of Personality and Individual Differences*, 139(5): 34-38.
- Campbell, D. J. (2017). Demographic variables as moderators between benevolent sexism and relationship satisfaction. *Availabil from: <https://scholarworks.waldenu.edu/dissertations>*.
- Dehghani, M. (2010). *The efficacy of short-term anxiety-modulating psychotherapy on love trauma syndrome*. PhD thesis, Department of Clinical Psychology,

- University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran. (Text in Persian).
- Del Palacio-González, A., Clark, D. A. and O'Sullivan, L. F. (2017). Distress severity following a romantic breakup is associated with positive relationship memories among emerging adults, *Emerging Adulthood Journal*, 5(4): 259-267.
- Fatollahzadeh, N., Mirseifi Fard, L. S., Kazemi, M., Saadati, N. and Navabinejad, S. (2017). Effect of marital life enrichment on the basis of choice theory, on quality of marital relationship and couples' intimacy. *The Journal of Applied Psychology*, 11(3): 353-372(Text in Persian).
- Glasser, W. (2013). *Counseling with choice theory: The new Reality Therapy*. New York: Harper Collins Publisher.
- Glick, P. and Fiske, S. T. (1996). The ambivalent sexism inventory: Differentiating hostile benevolent sexism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(12): 491- 512.
- Hammond, M. D. and Overall, N. C. (2016). *Sexism in intimate contexts: how romantic relationships help explain the origins, functions, and consequences of sexist attitudes*. In C. G. Sibley and F. K. Barlow (Eds.), *The Cambridge Handbook of the Psychology of Prejudice*. Cambridge University Press.
- Harvey, J. H. and Miller, E. D. (2016). *Loss and traum: General and close relationship perspectives (series in death, dying and bereavement)*. (1d Ed). United Kingdom: Psychology Press.
- Mirzania, Z., Nicknam Sherbani, G. and Hayyati, M. (2018). The effectiveness of reality therapy based on choice theory on increasing marital satisfaction and sexual self-esteem and reducing marital conflicts in divorced women. *The Journal of New Advances in Behavioral Sciences*, 3(21): 61-81(Text in Persian).
- Moita, G. and Wieser, M. A. (2018). The dictatorship of love relationships: Exploring the love model in psychodrama. *zeitschrift for Psychodrama and Soziometrie Journal*, 17(1): 21-32
- Moshirian Farahi, S. M., Moshirian Farahi S, M. M., Aghamohammadian Sharbaf, H. R. and Sepehri Shamloo, Z. (2017). The effectiveness of group reality therapy based on choice theory on quality of life in people with aggression. *Iranian Journal of Psychiatric Nursing*, 5(1): 47-53(Text in Persian).
- Rajabi, S. and Alimoradi, K. (2018). Effectiveness of cognitive behavioral therapy on self-concept clarity, depression, anxiety and stress, and self-esteem in students with love trauma syndrome. *Quarterly Journal of Psychological Studies*, 14(3): 131-147(Text in Persian).
- Rajabi, S., Joukar, M. and Alimoradi, K. (2018). The effectiveness of trauma specific cognitive-behavioral therapy on reducing love fouced syndromes in college students. *Biannual Journal of Applied Counseling*, 8(1): 79-96(Text in Persian).

- Ramak, N., Ghaemi, M. and Sangani, A. (2017). Investigating coveralls, communication skills, and attitudes toward the opposite sex of single girls. *First International Conference on Culture, Psychopathology and Education*, Tehran, Al-Zahra University(Text in Persian).
- Rosse, R. B. (1999). *The love trauma syndrome: free yourself from the pain of abroken*, Perseus Publishing; A Member of the Perseus Books Group.
- Sarabi, P., Parvizi, F., Kakabaraee, K., Babaei Garmkhani, M. and Kalhori, N. (2019). Effectiveness of reality therapy on self-esteem of elderly couples afflicted with depression. *Journal of Rooyesh*, 8(2): 203-210(Text in Persian).
- Sarvgad, S. (2013). Psychometric properties of the ambivalent sexism inventory for college students. *Psychological Models and Methods Journal*, 12(3): 11-27(Text in Persian).
- Shariatipour, S., Barabadi, H. and Heydarnia, A. (2019). The effectiveness of reality therapy based on choice theory on psychological capital of orphan adolescent girls. *Journal of Counseling Research*, 18(71): 36-59(Text in Persian).
- Tavasoli, Z., Aghamohammadin Sherbaf, H. R., Sepehri Shamloo, Z. and Shahsavari, M. (2018). Effectiveness of group reality therapy on love trauma syndrome and overall performance assessment of people failed emotionally. *The Journal of Applied Psychology*, 12(1): 83-102(Text in Persian).
- Waddell, N. (2018). Better off alone? Ambivalent sexism moderates the association between relationship status and life satisfaction among heterosexual women and men. *Journal of Sex Roles*, 80(13): 347-361.
- Yao, Y.W., Chen, P.R., Li, C. H. and Hare, T. A. (2017). Combined reality therapy and mindfulness meditation decrease intertemporal decisional impulsivity in young adults with Internet gaming disorder. *Journal of Computer in Human Behavior*. 68(5): 210-216.

**Effectiveness of Reality Group Therapy on Attitudes to the
Opposite Sex in Female Students with love Trauma Syndrome**

Sara Karimi¹, Javad Jahan², Kamran Pourmohammad Ghouchani³,
Fatemeh Azadi⁴, Morteza Alizadeh⁵ and Yousef Ranjbar Soodjani*⁶

Abstract

This research was aimed to investigating the effectiveness of reality group therapy on attitudes to the opposite sex in female students with love trauma syndrome. The research was a semi-experimental one with pretest-posttest design and control group. The research population included all the female students with love trauma syndrome who referred to Islamic azad University of Shahrekord's student advisory center in 2018. 30 people selected in the form of voluntary purposive method, were selected and randomly assigned to experimental and control groups each of which included 15 people. The subjects of the experimental group received the reality group therapy program during eight 120-min sessions twice a week. The control group was put in the waiting list. Ambivalent Sexism Inventory Questionnaire Glick & Fiske were used for collecting information. One-way covariance analysis was used for analyzing the data. The results of the study

1. Master of Family Counseling, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran. sarakarimi6990@gmail.com

2. Department of Educational Sciences and Psychology, Farhangian University, Kermanshah, Iran. javadjahan18@gmail.com

3. Master student of General Psychology, Shandiz Institute of Higher Education. kamranpsychologist063@gmail.com

4. Master of Psychometrics, Islamic Azad University of Tehran Center hasti.azadi1367@yahoo.com

5. Master of Psychology and Education of Exceptional Children, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran. alizadeh.4861@gmail.com

6. *Corresponding Author: Young and Elite Researchers Club of Islamic Azad University, Shahrekord Branch, Shahrekord, Iran. yusef137205@gmail.com.

submit Date: 2019-07-07 Accept Date: 2020-05-31

DOI: 10.22051/psy.2020.27112.1971

<https://psychstudies.alzahra.ac.ir/>

Abstracts

revealed a significant difference between the post-test scores of the experimental and control groups in terms of the components of attitudes to the opposite sex (attitudes hostile & benevolent). Reality group therapy on reducing the attitudes to the opposite sex in female students were effective.

Keywords: Love trauma syndrome, opposite sex, reality therapy, students